

VÁNOČNÍ NÁLADA

Metodické poznámky k pracovním listům.

VÁNOCE VE SVĚTĚ

Vánoce nejsou jen český zvyk. Pojďme si ukázat, v čem nám mohou být cizí zvyky blízké.

Oblast: Vztah ke společnosti

Cíl: Děti chápou, že „šaty dělají člověka“. Děti znají různé „podoby“ svatého Mikuláše ve světě. Děti vědí, která jídla se tradičně jí na Vánoce ve vybraných státech.

Věková kategorie: Nejmladší (1. - 2. třída) až mladší (3. - 5. třída)

Počet účastníků: Družina (±8) až oddíl (±20)

Další materiál: Tužky, barvy

Co s tím:

Začněte s dětmi krátkým povídáním na téma, kdo v Čechách nosí dárky. Výsledek diskuze by měl dojít k tomu, že dárky nosí Ježíšek, ale i Mikuláš. Rozdejte dětem pracovní listy a nechte je dokreslit staříkovi na obrázku vousy. Pak děti nechte staříkovi dokreslit čepici a obrázek vybarvit. Až budou mít hotovo, ukažte si obrázky navzájem a řekněte si, jak který stařík vypadá (někdo může mít námořníka, obyčejného dědu, Mikuláše, ...). Podle čepice se pozná, kdo je kdo. Pak řekněte dětem, že stejné je to s Mikulášem - nosí dárky v různých koutech světa, bere si na to různé čepice a různě mu tam říkají. Stejně jako na dvou obrázcích vedle. Nechte děti obrázky vybarvit. Můžete na internetu najít různé obrázky Santa Clause, Dědy Mráze či různých otců Vánoc třeba z Francie nebo Anglie. Nechte děti vybrat pro své obrázky, jaké barvy chtějí.

Až vše vybraví, pokračujte k dalšímu úkolu. Nechte děti, které umí číst, přiřadit tradiční vánoční jídlo ke státu.

S těmi, které číst neumí, pracujte postupně. Jídla si děti mohou vybarvit.

Správné řešení: 1B, 2F, 3C, 4D, 5A, 6E

Na co si dát pozor: Zbytečně nedehtonestujte způsoby, kterým slaví Vánoce jinde ve světě.

Další náměty: Můžete připravit povídání o dalších způsobech rozdávání dárků ve státech, kde není žádná forma svatého Mikuláše. Také se můžete pustit do vysvětlení, že se Vánoce coby křesťanský svátek neslaví všude na světě.

Úprava obtížnosti: Pokud máte pouze starší nebo mladší děti, můžete využít jen jednu z aktivit.

JÁ A ELEKTRINA

Elektrina je nedílnou a často opomíjenou součástí našich životů. Přesto stojí za pozornost.

Oblast: Vztah ke společnosti

Cíl: Účastníci vědí o významu elektřiny a dokáží posoudit energetickou úspornost spotřebiče.

Věková kategorie: Starší (6. - 8. třída) a náctiletí (15+)

Počet účastníků: Družina (±8) až oddíl (±20)

Další materiál:

Co s tím:

Začněte otázkou, zda účastníci zaznamenali v médiích v poslední době nějaké informace ohledně elektřiny. (V poslední době elektřina prudce zdražila.) Nechte děti, aby se zamyslely nad tím, k čemu všemu v životě elektřinu používají. Jejich nápady postupně projděte, napište je na tabuli nebo na lístečky, které rozložíte mezi účastníky. Dalším úkolem je

vymyslet pro vybrané použití elektřiny jiné zdroje energie (teplo - plyn, vaření - dřevo atp.). Vzájemně si představte své nápady. Můžete při tom i zkusit zvážit pro a proti takovýchto alternativ. Dále zaveďte debatu na to, jak poznáte kolik energie spotřebič spotřebuje? Mají všechny spotřebiče stejnou spotřebu, nebo jsou některé efektivnější? Pokud ano, jak poznám, které to jsou? Až proběhne debata, ukažte účastníkům energetický štítek (je v patičce stránky). Můžete přidat informaci, že od března 2021 došlo k jeho změně a porovnat rozdíly. Dále směřujte debatu k otázce Kde se bere elektřina? Opět společně napište různé zdroje. Pak ukažte účastníkům energetický mix ČR (viz tabulka která ukazuje podíl určitých zdrojů na celku elektřiny). Domluvte se s dětmi, ať zkusí několik týdnů za sebou zapisovat spotřebu elektřiny a ať si k tomu dělají poznámky, jaké spotřebiče se u nich doma během týdne více používaly (např. trouba, protože se peklo vánoční cukroví, svítila vánoční světýlka na stromečku,...). Zjištěné hodnoty můžete na jedné z dalších schůzek porovnat a můžete se společně s dětmi zamyslet nad tím, zda nedochází k zbytečnému využívání elektrické energie, případně, kde by se mohla její spotřeba v domácnosti ušetřit.

Na co si dát pozor: Směřujte debatu k elektřině. Jen pokud bude velký zájem i o jiné zdroje, nechte účastníky věnovat se i jim.

Další náměty: Na další schůzce můžete navázat jinými zdroji energií, tříděním odpadů a recyklací nebo fenoménem fast fashion.

ČAJOVÁ HVĚZDIČKA

Bliží se Vánoce a to je čas vyrobit si vlastnoruční ozdabu na stromeček.

Oblast: Rukodělka

Cíl: Děti umí pečlivě skládat drobný papír.

Věková kategorie: Mladší (3. - 5. třída) až náctiletí (15+)

Počet účastníků: Jednotlivec až oddíl (±20)

Další materiál: Nůžky, lepidlo, papírové obaly od čaje (8 ks na jednu hvězdičku)

Co s tím:

Jednu hvězdičku si vyrobte doma před schůzkou. Ukažte ji dětem jako motivační kousek. (Taky můžete dopředu nechat děti sbírat čajové sáčky.) Předložte dvojicím nebo malým skupinkám návod. S mladšími můžete postupovat krok za krokem komentovanou ukázkou. Vzniklé hvězdičky si vystavte.

Úprava obtížnosti: Existují další typy skládání hvězdiček. Návodů je na internetu hodně, pod heslem „Skládání z čajových sáčků“ najdete i další varianty. Pro starší může být zajímavé soutěžit, kdo najde a složí zajímavější variantu.

Na co si dát pozor: Pro méně zručné děti může být skládání hvězdičky problematické. Nezapomeňte poskytnout všem patřičnou podporu, případně nechat šikovnější děti pomoci těm pomalejším.

Další náměty: Hvězdičku lze nalepit na přáníčko jako dekoraci. Můžete si ji pověsit i na stromek jako ozdobičku. Skládat je možné i z barevných poznámkových lístků.

SVATÝ MIKULÁŠ VE SVĚTĚ

Dokresli staříkovi vousy, namaluj mu čepici a vybarvi ho.

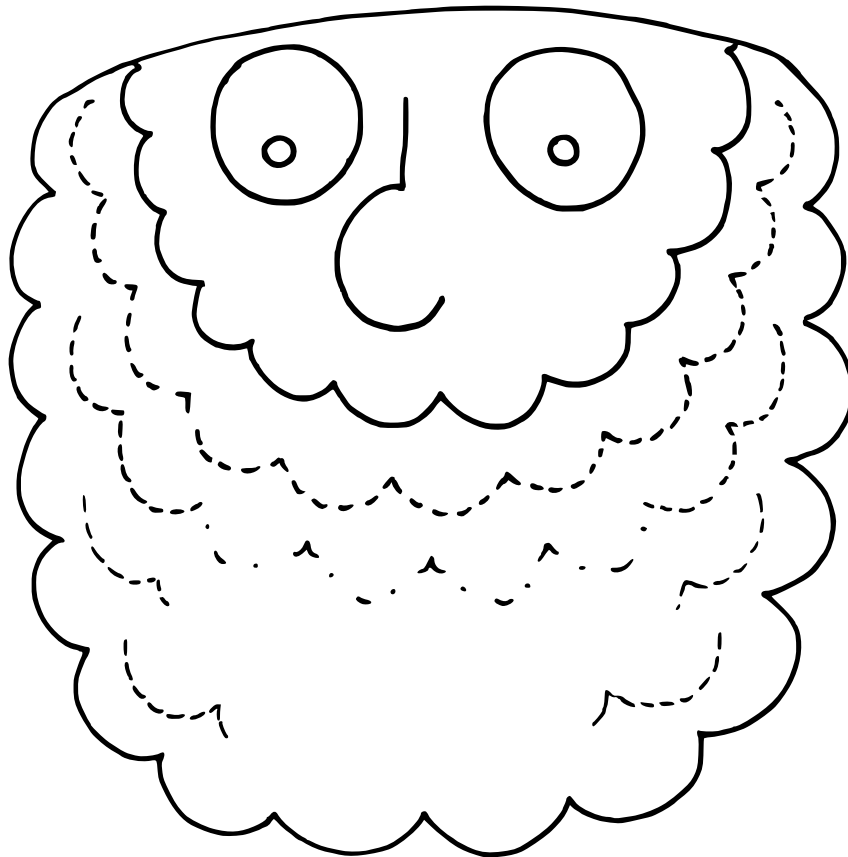

Svatý Mikuláš
nizozemsky Sinterklaas

V různých zemích postupně proměněn v:

Santa Klause
nebo jiného "Otce Vánoc"

VÁNOČNÍ JÍDLA VE SVĚTĚ

Přiřaď k tradičnímu vánočnímu jídlu zemi, ve které se podává.

Vánoční pudink

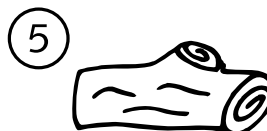
Vánoční šunka

Koláč krále

Smažené kuře

Vánoční poleno

Fialové rýžové rolky

Ⓐ Francie

Ⓑ Anglie

Ⓒ Portugalsko

Ⓓ Japonsko

Ⓔ Filipíny

Ⓕ Švédsko

JÁ A ELEKTRICKÁ ENERGIE

„Energie je to, co vše uvádí do pohybu.“ - Aristoteles

K ČEMU POUŽÍVÁM ELEKTRICKOU ENERGIÍ?

JDE NĚCO Z TOHO ZAJISTIT I JINÝM ZDROJEM ENERGIE (A JAKÝM)?

JAK POZNÁM, KOLIK ELEKTŘINY SPOTŘEBUJE KTERÝ SPOTŘEBIČ?

KDE SE BERE ELEKTŘINA?

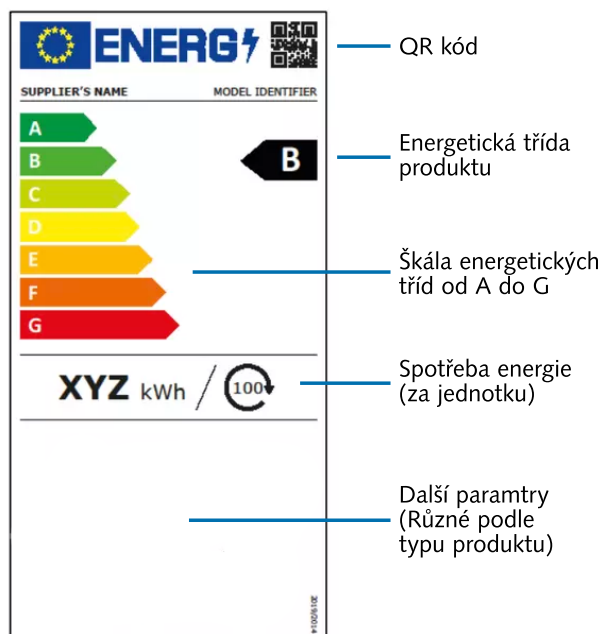
ZJISTI DO PŘÍŠTÍ SCHŮZKY:

Kolik elektřiny spotřebovala vaše rodina za týden?

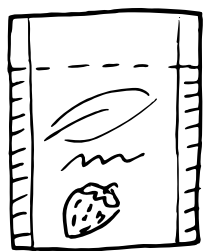
(Zjisti, kde máte elektroměr. Domluv se s rodiči, že se na něj můžeš podívat. Zaznamenej si hodnoty po schůzce a pak znovu před další schůzkou.)

SPOTŘEBOVANÁ ELEKTŘINA U MĚ DOMA:

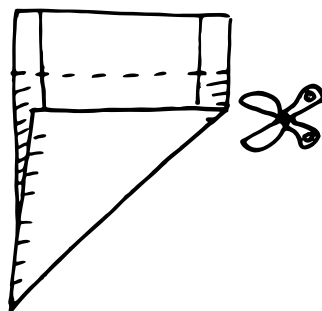
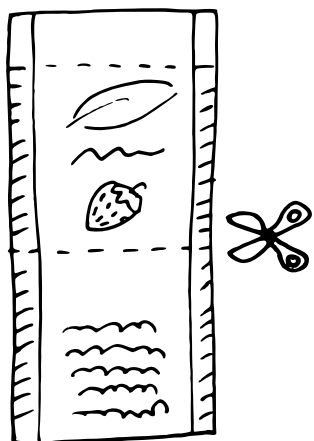
Zdroje energie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Obnovitelné zdroje - Celkem	5,68%	10,95%	11,77%	10,11%	7,60%	6,17%	3,90%	6,75%
- Sluneční	1,96%	2,63%	2,88%	2,77%	2,14%	2,07%	1,66%	2,27%
- Větrné	0,47%	0,57%	0,71%	0,63%	0,45%	0,22%	0,00%	0,43%
- Vodní	1,93%	2,56%	2,67%	1,15%	1,43%	0,77%	0,44%	0,65%
- Geotermální	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
- Biomasa	1,33%	2,19%	2,34%	5,57%	3,58%	3,11%	1,81%	3,40%
- Ostatní	0,00%	2,99%	3,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Fosilní zdroje - Celkem	57,65%	52,77%	55,10%	59,53%	57,40%	56,95%	57,01%	52,50%
- Hnědé uhlí	40,71%	41,27%	42,15%	43,91%	43,77%	44,63%	46,18%	40,00%
- Černé uhlí	6,11%	5,78%	6,31%	6,97%	5,38%	4,18%	2,84%	2,66%
- Zemní plyn	8,30%	5,52%	6,41%	8,40%	5,45%	5,80%	7,74%	9,61%
- Ropa a ropné produkty	0,01%	0,06%	0,05%	0,05%	0,06%	0,04%	0,15%	0,11%
- Druhotné zdroje a ostatní	2,52%	0,14%	0,18%	0,20%	2,73%	2,30%	0,10%	0,12%
Jaderné zdroje - Celkem	36,67%	36,28%	33,13%	30,36%	35,01%	36,88%	39,09%	40,75%

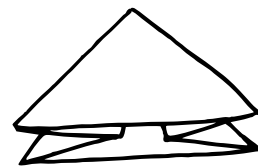
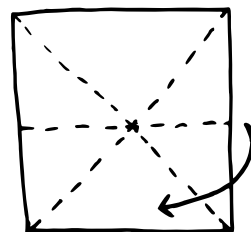
HVĚZDIČKA Z ČAJOVÝCH PYTLÍKŮ

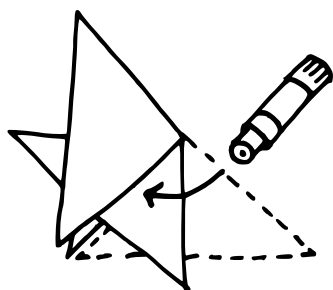
ROZLOŽ PYTLÍK
A USTRÍHNI ZADNÍ
STRANU

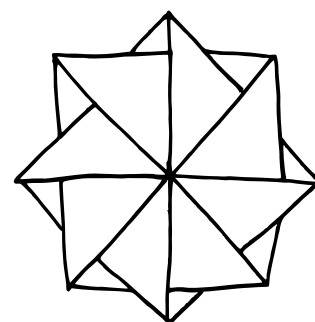
Z PŘEDNÍ STRANY
UDĚLEJ ČTVEREC A SLOŽ
HO DO STRÍŠKY.

STRÍŠEK BUDEŠ POTŘEBOVAT OSM.

STRÍŠKY ZAKLÁDEJ JEDNU DO DRUHÉ
PODLE OBRÁZKU A VLOŽENÉ STRÍŠKY
SLEPUJ K SOBĚ. POSLEDNÍ ZALOŽ PEČLIVĚ
AŽ NEPORUŠÍŠ VZOR.

JSEM SARDEL

Hra na orientaci, kterou je třeba hrát v naprosté tmě

Účastníci:

- Nejmladší (1. - 2. třída) až náctiletí (15+)
- Družina (± 8) až oddíl (± 20)

Délka: Rychlá (5 min) až krátká (20 min)

Místo: Zatemněná místnost

Pomůcky: Bez pomůcek

Pravidla:

- Hráči chodí po prostoru a říkají "Jsem sardel" stále dokola.
- Jeden mlčí a stojí tiše stranou.
- Kdo na něj ve tmě narazí, zastaví se, ztichne a připojí se k němu.
- Hráči mají za úkol najít toto "tiché místo" a dostat se k němu co nejdříve.

Použití: Hra cvičí orientaci v prostoru jen podle sluchu.

LETADLA V MLZE

Hra na orientaci podle sluchu.

Účastníci:

- Nejmladší (1. -2. třída) až mladší (3. - 5. třída)
- Družina (± 8) až oddíl (± 20)

Délka: Rychlá (5 min)

Místo: Dost velká místnost, aby měli hráči možnost volného pohybu

Pomůcky: Píšťalka, volitelně šátky

Pravidla:

- Hra probíhá buď v zatemněné místnosti, nebo si všichni hráči zaváží oči.
- Hráči se volně rozejdou do prostoru.
- Vedoucí přerušovaně píská a může se pohybovat po místnosti.
- Hráči se ho podle zvuku snaží najít.
- Kdo vedoucího najde, rozváže si oči.
- Při hře starších dětí může bez předchozího oznámení pískat více vedoucích a tím hráče mást.

Použití: Hra cvičí orientaci podle sluchu.